

دوشنبه ۱۴ مرداد ۱۳۹۸ | ۳ ذی‌الحجه ۱۴۴۰

کفت‌و‌گو

زهرآچندری

گفت‌و‌گوی «جوان» با مدیر طرح و برنامه و تدوین سیاست شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده

فرهنگ عفاف و حجاب را باید از کودکی آغاز کرد

جغاری‌های صورت گرفته بر لوح‌های سسنگی را نمی‌توان به سادگی تغییر داد؛ این‌مضمون کلام حضرت امیر(ع) درباره تربیت کودک را می‌توان به شکلی عینی در جامعه امروز مشاهده کرد. با نگاهی به فرم پوشش و آرایش زنان و دختران جوان و حتی مردان جامعه می‌توانیم شباهت عجیبی میان ظاهر امروزی آنها با شخصیت‌های محبوب دوران کودکی‌شان ببینیم؛ شخصیت‌هایی که از دل کتاب قصه‌های بیگانه‌ای که عموماً ترجمه و غیروطني بودند بیرون آمدند و در قالب انیمیشن‌ها و بازی‌های کامپیوتری، لوازم تحریر

کشور سوئیس برای آنکه مادران در خانه بمانند و از فرزندانشان مراقبت کنند به زنان کارمند سوسپسید می‌دهند. این کار در عمل هزینه‌های زیادی را به دولت تحمیل می‌کند اما وقتی از مسئول این طرح درباره این هزینه سؤال شده بود این‌گونه پاسخ داده بود: «اگر این بچه‌ها در دامن مادر تربیت نشوند لطمه فرهنگی بیشتری به جامعه ما می‌زنند و ما باید هزینه بیشتری را برای برهکاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی ناشی از این مسئله بگذاریم پس با هزینه‌ای کمتر از این مسائل پیشگیری می‌کنیم. کتاب‌های سه‌بعدی که وقتی باز می‌کنیم شکل یک خانه می‌شود در عمل خانه و خانواده را تشریح می‌کند. جایگاه خانواده، اتاق پدر و مادر، بچه‌ها، مادر بزرگ همه اینها برای بچه‌ها پیام دارد. ما می‌توانیم از این کتاب‌ها حداقل در کتابخانه مدارس داشته باشیم تا بچه‌ها با آن آشنا شوند.

پس از نگاه شما ما در بخش فرم و قالب ظاهری کتاب‌های‌مان باید توجه و سر‌ما‌به‌گذاری بیشتری داشته باشیم تا بتوانیم به اهداف فرهنگی‌مان از جمله فرهنگ عفاف و حجاب دست بیاییم. به لحاظ محتوایی چطور؛ کتاب کودک باید چه محتوایی داشته باشد تا ما بتوانیم فرهنگ ارزشی خودمان را از کودکی در ذهن و هویت بچه‌ها نهادینه کنیم؟

در حوزه‌های فرهنگی از جمله حوزه کتاب هم می‌توان برای ارتقای

فرهنگی و تعیق باورها و ارزش‌های مذهبی برنامه‌ریزی مناسب داشت. چرا فاکتر می‌کنیم بچه‌های ما فردوسی یا حافظ نمی‌فهمند؟ من نمی‌گویم از منابع خارجی استفاده نکنیم اس‌ما آن قدر منابع غنی تر داریم که آنها از منابع ما در کتب درسی‌شان می‌آورند. من خودم کتابی دیدم در خارج از کشور که پیام‌های حضرت علی (ع) در نهج‌البلاغه را در آن آورده بودند. تربیت برای حجاب و عفاف از طریق کتاب و داستان بسیار سهل‌الوصول است؛ داستان‌هایی که زنان و مردان در آنها حیا کردند و از این حیا سود بردند. در قصص قرآنی هم از این دست نمونه‌ها کم نداریم. ما می‌توانیم از پیام‌های اخلاقی و الهی حتی در کتب درسی هم بهره بگیریم. منافع حیا باید در کتاب‌های درسی دیده شود و برای گنجاندن این مفاهیم در کتب درسی و غیر درسی برنامه‌ریزی شود. چقدر در کتاب‌های‌مان از تصاویر یک دختر محجبه با نگاهی مثبت استفاده می‌کنیم تا برای بچه‌ها جذابیت دارد؟ یک بار من خودم از مسئولان آموزش و پرورش سؤال کردم برای گسترش فرهنگ حجاب و عفاف در جامعه چه کار کردید؟ پاسخ دادند تصاویر کتاب‌های‌مان با روسری است! آیا این واقعا کافی است؟ ما چقدر مفهوم‌سازی داریم؟ روال کتب ما باید به سمتی برود که بچه‌ها را به تفکر وادار کند. روش‌های قانون‌مداری باید در محتوای کتاب‌های درسی و غیردرسی گنجانده شود تا وقتی آن بچه‌ها بزرگ شدند با چالش مواجه نباشیم. این چالش و قانون‌مدار نبودن گاهی خود را به شکل بی توجهی نسبت به عفاف و حجاب نشان می‌دهد و گاهی با قانون گریزی‌های دیگر.

به نظر می‌رسد یکی از پرچالش‌ترین بخش‌ها در حوزه کتاب کودک به کتاب‌های ترجمه بازمی‌گردد که به‌لحاظ شکل و به‌لحاظ محتوا با فرهنگ ما همخوانی ندارد و در عمل ذهن بچه‌های ما را با سبک زندگی غربی قاب‌بندی می‌کند. نظر شما چیست؟

بله یکی از مصادیق این بی‌توجهی به اثرگذاری کتاب در فرهنگ و نظام باورها را می‌توان در کتب ترجمه‌ای دید. من کتابی را برای سبک مثال می‌زنم که ترجمه است. کتابی که در نمایشگاه کتاب هم بود و نقاشی بسیار زیبایی دارد. دختر بچه‌ای بسیار زیبا و بانشاط که تنگ ماهی دارد و این بچه ماهی‌اش را گرفته و به زور تلاش می‌کند تا روسری را سر ماهی‌اش بکند و برای این کار ماهی را عذاب می‌دهد. در نهایت دختر روسری را کناری می‌اندازد و ماهی احساس آزادی و راحتی می‌کند.

محمد مهدی شاهی | آوان

تربیت برای حجاب و عفاف از طریق کتاب و داستان بسیار سهل‌الوصول است؛ داستان‌هایی که زنان و مردان در آنها حیا کردند و از این حیا سود بردند. در قصص قرآنی هم از این دست نمونه‌ها کم نداریم. ما می‌توانیم از پیام‌های اخلاقی و الهی حتی در کتب درسی هم بهره بگیریم. منافع حیا باید در کتاب‌های درسی دیده شود و برای گنجاندن این مفاهیم در کتب درسی و غیر درسی برنامه‌ریزی شود

و دینی همچون عفاف و حجاب در جامعه هستیم باید به بخش‌های مغفول فرهنگ‌مان توجه کنیم و به سراغ تعلیم و تربیت کودکان در دوران مدرسه و دوران پیش از مدرسه و حتی دوران تولد برویم؛ تربیتی که با خوراک‌های فرهنگی همچون کتاب و انیمیشن و اسباب‌بازی گره خورده است. روح‌افزا مدیر طرح و برنامه و تدوین سیاست شورای فرهنگی – اجتماعی زنان و خانواده یکی از افرادی است که درباره کتاب کودک و ارتباط آن با موضوع عفاف و حجاب پژوهش‌هایی داشته است. آنچه در پی می‌آید حاصل گفت‌وگوی ماست.

این کتاب ترجمه‌است؟

بله کتاب خارجی و ترجمه است و به طور فراوان در کتابخانه‌های‌مان هم هست.

پس چرا محور این داستان روسری است؟

این کتاب را در عمل برای ما نوشته‌اند. این کتاب بر ضد روسری است برای رد روسری در اسلام است که روسری دارد ماهی را خفه می‌کند. چه کسی گفته ماهی نیاز به روسری دارد؟ حتی دختر بچه‌ها هم تا یک سنی الزامی برای روسری ندارند اما این مدل کتاب‌ها نوشته می‌شود برای اینکه به کودک ما خوراک فکری بدهند. این ابزار در اختیار ما هم هست. آیا ما نمی‌توانستیم محتوای مورد نظر خودمان را در قالب فرمی زیبا و جذاب به کودکان‌مان ارائه کنیم. حتی برای بزرگسالان هم آیا زنی که خودش را از نگاه نامحرم می‌پوشاند با زنی که این کار را نمی‌کند در زندگی رزنشویی توجه یکسانی به همسر خود دارد یا مریدی که زن‌ان دیگر را نگاه می‌کند با مریدی که زن‌ان دیگر را نگاه نمی‌کند به یک میزان همسرش را دوست دارد؟ می‌توان این مفاهیم را در قالب رمان به شکلی خلاقانه ارائه داد و مخاطب ما هم بهتر آن را می‌پذیرد و باورهای ارزشی‌ما از این طریق تعمیق می‌شود.

درباره تصاویر کتاب‌ها و تأثیر آنها بر بحث‌های فرهنگی و ارزش‌هایی همچون عفاف و حجاب چطور؛ رنگ‌ها و تصاویر و عکس روی جلد یا داخل کتاب در جلب بچه‌ها بسیار موفق عمل می‌کنند و ممکن است برای محتواهای نظیر همان داستان ماهی کوچک و روسری برای انحراف ذهنی کودکان ما تدارک دیده شده باشند. شما در این رابطه چه تحلیلی دارید؟

در کشورهای غربی حتی برای کودکانی که تازه به دنیا می‌آیند کتاب دارند. در تحلیل محتوای کتاب جلد کتاب از تمام محتوای آن مهم‌تر است. پشت‌نویسی کتاب، رنگ‌هایی که انتخاب می‌شوند همه اینها مهم هستند. حتی پیشنهاد می‌شود روپوش بچه‌های مدرسه هم با کتاب‌ها هماهنگ باشد. در بحث فرهنگ عفاف و حجاب و رابطاتی که دختر و پسر با یکدیگر می‌گیرند ما حتی در کتاب‌های درسی شاهد هستیم که هر جا عکس یک دختر آمده در کنارش عکس یک پسر هم آمده است. اگر بنایست تصویر دختر و پسر را کنار هم نشان بدهیم در محیط خانواده باشد و معلوم شود اینها خواهر و برادرند و در کنار پدر و مادر حضور دارند. اینها فرهنگ‌ساز است و به بچه‌ها خط‌دهی می‌کند. باید در کتاب‌ها خانواده را بانشاط نشان دهند. در کشورهای غربی شخصیت‌های کتاب‌ها همان شخصیت‌هایی هستند که بچه‌ها در کارتون و انیمیشن می‌بینند.

خانم روح‌افز!! اجازه بدهید به بحث کتاب‌های غیر درسی هم بپردازیم؛ هنوز هم در بخش کتاب کودک، کتاب‌های ترجمه و در عمل سبک زندگی سیندرلا و سفید برقی را می‌بینیم و کتاب‌های تألیفی ما هم کم‌تعداد و ضعیف هستند. داستان دختر و پسری که عاشق همدیگر می‌شوند و نوع پوشش و سبک ظاهر تصاویر این کتاب‌ها چقدر در قاب‌بندی ذهن کودکان ما تأثیر می‌گذارد؛ اینکه سعی کنند در ظاهر و رفتار شبیه سیندرلا شوند؟

در حال حاضر در خود کشورهای غربی هم دیگر سیندرلا را نمی‌خوانند اما در کشور ما حتی نوشت‌افزارها، پرده و وسایل اتاق کودک هم با همین تصاویر وجود دارد تا حداکثر تأثیر را بر ذهن آنها بگذارد. تغییر ذائقه با تکنیک تکرار امکانپذیر می‌شود. ما می‌خواهیم لطافت و حیا را در ذهن بچه‌ها ماندگار کنیم می‌توانیم با کتاب، با داستان و تصویرگری‌های مناسب این کار را انجام دهیم. کتب غربی در محتوا قوی نیست اما در شکل ارائه این محتوا بسیار قوی عمل می‌کنند. ما باید اینها را بومی‌سازی کنیم.

غرب در باتلاق برابری جنسیتی

برابری جنسیتی یکی از شعارهای جهان غرب است که بیش از هر چیز مصرف سیاسی و رسانه‌ای داشته و دارد. اگر به شاخص‌های غربی برابری جنسیتی نگاهی بیندازیم بهتر درمی‌یابیم این شاخص‌ها برای جدایی زن از نهاد خانواده طراحی شده‌اند به همین منظور هم هیچ کدام از ویژگی‌های فطری زنان در تدوین چنین شاخص‌هایی در نظر گرفته نشده است. همین مسئله هم موجب شده تا کشورهای دنیای غرب که خود را داعیه‌دار برابری جنسیتی و توجه به حقوق زنان می‌دانند بیشترین ظلم و تعدی را نسبت به زنان داشته باشند. شعارهای برابری جنسیتی در دنیای غرب با اضمحلال نهاد خانواده همراه بود و این نهاد را به بحران کشید. حالا کشورهای غربی با بحران خانواده و بحران مادری دست و پنجه نرم می‌کنند و با وجود این اما همچنان بر استفاده ابزاری از زنان در پوشش شعار برابری جنسیتی اصرار دارند. به همین خاطر حتی در کشورهای غربی شاهد جنش‌های مردمی بازگشت به سمت خانواده هستیم اما همچنان سیاست‌گذاران برای تأمین اهداف پشت پرده‌شان بر شعار برابری جنسیتی اصرار دارند، حتی اگر این شعار و اقداماتی که در راستای تحقق آن صورت می‌گیرد با چالش‌هایی برای آنها همراه باشد.

■ **معضل زنان ار تشی**

حضور زنان در ارتش انگلیس که در راستای اجرای سیاست‌های برابری جنسیتی در این کشور انجام می‌شود عامل ایجاد معضلاتی برای نیروی دریایی این کشور از جمله حاملگی ملوانان زن ناوهای جنگی شده است.

تعداد ملوانان پاردا ری که انگلیس، مجبور به انتقالشان با بالگرد به خاک این کشور شده، به ۳۵ نفر رسیده است. این در حالی است که هر گونه رابطه بین زن و مرد در این ناوها مطلقاً ممنوع است. یکی از ناوهایی که با این مشکل روبه‌رو است ناو HMS Duncan است که در حال مأموریت در خلیج فارس است.

■ **افسرده‌ترین زنان دنیا**

گزارش‌های رسانه‌های امریکایی نیز نشان می‌دهد زنان این کشور از افسرده‌ترین زنان در جهان هستند و آمار مصرف داروهای ضدافسردگی در میان زنان امریکایی بسیار بالاست تا جایی که برخی آمارها حکایت از آن دارد که زنان امریکایی بیشترین میزان داروهای ضدافسردگی دنیا را مصرف می‌کنند. بر پایه برخی گزارش‌ها روانشناسان امریکا یکی از دلایل میزان زیاد استفاده از این داروها در بین زنان را نگاه ابزاری جامعه و فشارهای وارد شده به آنها در جریان زندگی می‌دانند. این نوع افسردگی به این دلیل رخ می‌دهد که زنان این جوامع احساس می‌کنند هیچ کس به معنی واقعی آنها را دوست ندارد و روابط افراد جامعه با آنها تنها به‌خاطر سوءاستفاده‌های جنسی و مادی است.

■ **بیماری‌های جسمی در کمین زنان امریکایی**

اما نگاه ابزاری به زن و سوءاستفاده از آنها تحت شعارهای برابری جنسیتی تنها به بیماری‌های روحی روانی محدود نمی‌شود. آمار ابتلا به بیماری‌هایی که از طریق رابطه جنسی منتقل می‌شود در امریکا به بالاترین حد خود در تاریخ رسیده است. به نوشته سایت Time، بیماری‌های عفونت کلامیدیا، سوزاک و سفیلیس در سال ۲۰۱۷ نسبت به سال گذشته با ۲۰۰ هزار مورد افزایش به ۲/۳ میلیون مورد رسیده و باعث نگرانی شده است! طبق آمارها ۴۱ درصد کودکان متولد شده در این کشور از روابط خارج از ازدواج به‌وجود آمده‌اند. اوضاع سایر کشورهای غربی نیز بهتر از این نیست.

بر اساس گزارش اداره آمار اتحادیه اروپا موسوم به «یورو استات»، بالاترین شمار تولدهای نامشروع در اتحادیه اروپا مربوط به کشور استونی با ۵۹ درصد و پایین‌ترین میزان متعلق به یونان با ۷ درصد است. این گزارش می‌افزاید: «میزان تولدهای نامشروع، که والدین به طور رسمی با هم ازدواج نکرده‌اند، در فرانسه ۵۳ درصد، انگلستان ۴۶ درصد، اتریش ۳۹ درصد و ایتالیا ۲۴ درصد است.»

تمام این آمار و ارقام مبین این است که شعار برابری جنسیتی تنها یک ابزار است، ابزاری برای به سلطه درآوردن زنان و سوءاستفاده از آنها با رنگ و لعاب حمایت و توجه!

الزام به قانون در برابر برخورداری از مزایای جامعه

هر جایی قانون خاص خودش را دارد و برای حضور در هر محیط بهره‌مندی از مزایای آن باید به قوانین آن محیط احترام گذاشت. حتی وقتی قرار است عضو یک سایت شوید یا خرید اینترنتی داشته باشید پیش از آنکه عضویت شما را بپذیرند به صفحه قوانین و مقررات هدایت می‌شود و اگر قوانین را بپذیرفتید می‌توانید عضو شوید و از مزایای یک سایت اینترنتی در فضای مجازی بهره‌مند شوید اما کسانی که تیک «قوانین را قبول دارم» را زنند نمی‌توانند عضو یک سایت اینترنتی شوند.

با این تفاسیر طبیعی است که برای زندگی در یک جامعه و بهره‌برداری از مواهب زندگی اجتماعی و حقوق شهروندی باید به قوانین آن جامعه التزام داشت و احترام گذاشت. شاید این یکی از وجوه کمتر مورد توجه قرار گرفته در بحث عفاف و حجاب باشد. امری که تأکید می‌کند شما حتی اگر حجاب را به عنوان یک حکم شرعی قبول ندارید وقتی در جامعه‌ای زندگی می‌کنید که این مسئله لباس قالب قانون پوشیده و به عنوان مطالبه اکثریت جامعه مطرح است طبق ساده‌ترین اصول اخلاقی، انسانی و حتی دموکراسی باید به نظر اکثریت و قانونی که مطابق خواسته خود مردم نوشته و اجرایی می‌شود احترام بگذارید.

با وجود این اما برخی تحت تأثیر تحركات رسانه‌ای از سوی برخی چهره‌ها و افرادی که برای چنین تحركاتی دستمزد می‌گیرند، گروه اندکی از زنان و دختران برای زیر پا گذاشتن قانون حجاب و نادیده گرفتن رأی و نظر اکثریت جامعه غریب می‌شوند و در محیط‌های عمومی نظیر اتوبوس و مترو اقدام به انداختن شال یا روسری خود می‌کنند. حالا آن‌طور که فروش نوبخت، مدیرعامل شرکت بهره‌برداری مترو تهران و حومه خبر می‌دهد بناباست بدحجابان و بی‌حجابان در مترو برای رعایت قانون تذکر بگیرند.

به گفته‌ی وی مطالبه‌ای در این زمینه تهیه و رهنمودهای لازم درمورد حجاب اسلامی در همه خطوط و واگن‌های مترو انجام شده است. البته فعالیت مأموران مترو ارشادی است و در راستای همکاری با پلیس انجام می‌گیرد.